

Bijlage 2: Periodiek afsluiten van de financiële administratie

Aanleiding

Op verzoek van Provinciale Staten lichten we in dit memo toe wat we verstaan onder periodiek afsluiten van de financiële administratie, wat daarvan de voor- en nadelen zijn, en op welke wijze binnen de provincie Zuid-Holland hiermee gewerkt wordt.

Dit verzoek volgt vanuit een behoefte van Provinciale Staten om meer grip op en inzicht te hebben in de financiële realisatiekracht van de provincie. Het periodiek afsluiten van de financiële administratie is daarbij genoemd als een mogelijk hulpmiddel.

Wat verstaan we onder het periodiek afsluiten van de financiële administratie?

Bij het periodiek afsluiten van de financiële administratie wordt een financiële periode aan de hand van vastgestelde procedures gecontroleerd, inzichtelijk gemaakt en afgesloten. De frequentie waarmee dit gebeurt kan verschillen: per dag, per maand, per kwartaal, per tertiaal of per jaar. De boekhouding over deze periode dient sluitend te zijn. Bij dit proces zijn verschillende teams betrokken, zoals de financiële concern administratie, de financieel adviseurs, de business controllers en het management.

De periodeafsluiting wordt door elke organisatie op een eigen manier ingericht, afhankelijk van het type organisatie en de informatiebehoefte. Voor een beursgenoteerde multinational gelden andere eisen en behoeften dan voor een midden- of kleinbedrijf. Ook in de publieke sector is een grote variëteit te zien in de wijze waarop een periodeafsluiting wordt toegepast. In algemene zin geldt wel dat de volgende drie fasen worden doorlopen:

1. Volledig krijgen van de financiële administratie

De financiële administratie dient volledig en juist te zijn. Daarvoor wordt vaak gewerkt met deadlines waarop bepaalde cijfers in de administratie moeten zijn. Dit betreft bijvoorbeeld de debiteuren- en crediteurenadministratie, de verplichtingenadministratie en de salarisadministratie.

2. Controle van de juistheid en volledigheid

Vervolgens vindt een controle plaats op de juistheid en de volledigheid van de administratie. Vragen die daarbij gesteld kunnen worden zijn:

- Zijn er te betalen facturen die zijn blijven liggen of crediteurenposten die nog open staan?
- Zijn alle salarisbetalingen geregistreerd in de salarisadministratie?
- Zijn voor de te ontvangen bedragen van derden de facturen verstuurd?
- Zijn alle verplichtingen actueel en volledig?

Eventuele geconstateerde afwijkingen worden inzichtelijk gemaakt, besproken en waar nodig gecorrigeerd.

3. Rapportage aan het management

Nadat de juistheid en volledigheid is vastgesteld kan hierover gerapporteerd worden aan het management. De rapportage kan aanleiding geven tot het bijstellen van de begroting

of juist een aansporing zijn om extra aandacht te geven aan de realisatie van specifieke posten die in de begroting zijn opgenomen.

Wat zijn de voor- en nadelen van het periodiek afsluiten van de financiële administratie?

Het periodiek afsluiten van de financiële administratie heeft verschillende doelen:

- Tijdige sturing: Tussentijdse inzichten in uitgaven, inkomsten en verplichtingen bieden het management en bestuur de mogelijkheid tijdig bij te sturen.
- Signaleren van risico's: Door regelmatig financiële gegevens te analyseren, kunnen afwijkingen vroegtijdig gesignaleerd worden.
- Voorbereiding op jaarrekening: Een strakke periodeafsluiting bevordert een efficiënter en sneller jaarrekeningproces.
- Interne beheersing: Structurele periodeafsluitingen dwingen tot discipline in administratieve processen en bevorderen controleerbaarheid.

Het periodiek afsluiten van de financiële administratie heeft zowel voor- als nadelen. Enkele veelgenoemde voordelen zijn:

- Continuïteit en kwaliteit: Regelmatige afsluitingen verhogen de kwaliteit van de administratie door structurele controles.
- Vermindering piekbelasting: Door werk te spreiden over het jaar, wordt de druk op de jaarafsluiting verminderd.
- Betere projectbewaking: Voor (grotendeels) projectgestuurde provinciale uitgaven (zoals infrastructuur en gebiedsontwikkeling) is frequente monitoring essentieel.

Enkele veelgenoemde nadelen zijn:

- Werkdruk: Periodeafsluitingen vragen extra inzet van financiële teams en kunnen conflicteren met andere deadlines, zoals de oplevering van reguliere P&C-producten.
- Procesinrichting: Er is een robuuste planning en afstemming nodig met de verschillende teams om gegevens tijdig aan te leveren.

Is er een wettelijk kader voor het periodiek afsluiten van de financiële administratie?

Binnen de provincie Zuid-Holland stellen we jaarlijks een jaarrekening op, conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV kent geen expliciete verplichting voor het periodiek afsluiten van de financiële administratie. Wel legt het BBV de nadruk op een adequate planning- en control cyclus. Het periodiek afsluiten van de financiële administratie kan daarbij een hulpmiddel zijn om de begroting actueel te houden. Als namelijk vroegtijdig in beeld is dat er afwijkingen optreden in de realisatie ten opzichte van de begroting, dan kan dit leiden tot een begrotingswijziging die via de reguliere P&C-cyclus aan Provinciale Staten ter vaststelling wordt aangeboden.

Wordt het periodiek afsluiten van de financiële administratie binnen de provincie Zuid-Holland toegepast?

De provincie past geen periodieke 'harde' afsluiting toe van de financiële administratie. Wel worden doorlopend door de financiële concern administratie de verschillende financiële modules actueel gehouden, zoals debiteuren, crediteuren en het grootboek. Daarbij worden

onder andere controles uitgevoerd op volledigheid en juistheid en de afwikkeling van balansposten uit een eerder jaar. Dit gebeurt in samenwerking met de financieel adviseurs. Die samenwerking is cruciaal, omdat door de financieel adviseurs het voorbereidende werk wordt gedaan voor begrotingsbijstellingen die via de voorjaarsnota en najaarsnota aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Binnen de provincie Zuid-Holland wordt voortdurend gewerkt aan het verbeteren van de financiële functie. Dat gebeurt op gestructureerde wijze via het programma Versterking Financiële Functie (VFF). In de Najaarsnota 2025 is toegelicht (pag. 95) dat in 2025 de volgende stappen daarvoor zijn en worden gezet:

- Structurele en tijdelijke maatregelen om de arbeidscapaciteit binnen de financiële functie op orde te brengen.
- Sturen op beter tussentijds inzicht in de realisatie van uitgaven en inkomsten.
- Versterken van grip op de financiële stromen door het verbeteren van werkprocessen, te beginnen bij externe inhuur, personeel en het besluitvormingsproces inclusief begrotingswijzigingen.
- Uitwerking van de visie op de financiële functie met koersplan hoe deze te realiseren.

Het programma draagt daarmee bij aan het verder verbeteren van de grip op en het inzicht in de financiële realisatiekracht van de provincie. We willen via dit programma ook de hierboven genoemde voordelen van het periodiek afsluiten van de administratie verzilveren. In de looptijd van het programma (t/m 2027) werken we stapsgewijs toe naar een periodieke afsluiting van de financiële administratie, waarbij we oog hebben voor een robuuste (capaciteits)planning en een gedegen voorbereiding in samenwerking met de betrokken teams. Via de reguliere P&C-cyclus worden de uitkomsten daarvan in de vorm van begrotingsbijstellingen aan Provinciale Staten voorgelegd ter besluitvorming. We merken daarbij op dat in de achterliggende jaren al sprake is van een gestage toename van de financiële realisatiekracht (zie tabel 1). Dat laat onverlet dat er altijd ruimte blijft voor verdere verbetering en versterking en dat heeft dan ook onze blijvende aandacht. In het 4e kwartaal van 2026 sturen wij u een voorstel toe over het periodiek afsluiten van de administratie.

Tabel 1: ontwikkeling financiële realisatiekracht 2021-2024

Jaarrekening	Onderbesteding lastenbudget	Financiële realisatiekracht	Rekeningresultaat
2021	€ 80,2 mln	90,3%	€ 45,7 mln
2022	€ 53,2 mln	93,7%	€ 51,6 mln
2023	€ 50,6 mln	94,0%	€ 36,2 mln
2024	€ 42,1 mln	95,7%	€ 70,4 mln

Toelichting: De financiële realisatiekracht wordt berekend door de gerealiseerde exploitatielasten te delen door het saldo van de bijgestelde begroting van de exploitatielasten. Daarbij wordt een ondergrens van 95% gehanteerd. Afwijkingen in de realisatie van de baten en in de mutaties van de reserves worden voor het berekenen van de financiële realisatiekracht buiten beschouwing gelaten. De omvang van het rekeningresultaat fluctueert door de jaren heen, onder andere doordat hierin ook hogere baten zijn meegenomen vanuit de september- en decembercirculaires.